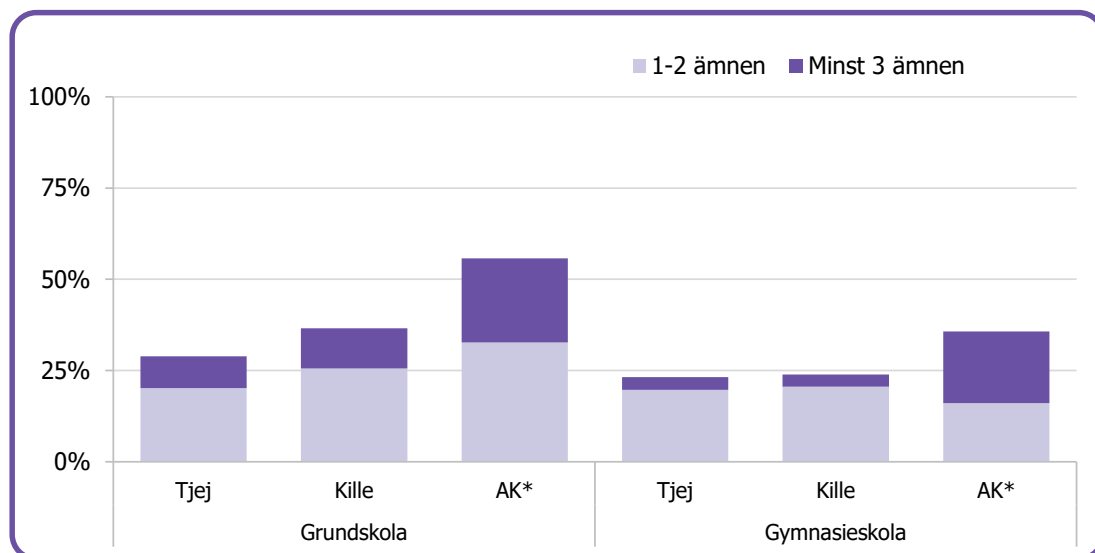

Hur mår unga med underkända betyg?

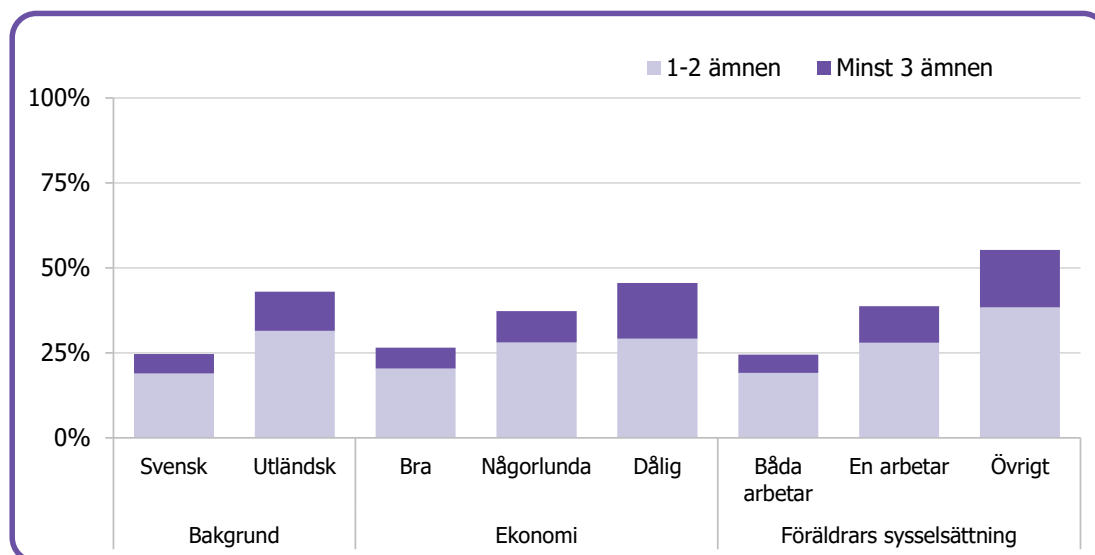
Ungdomsenkäten Om mig är en webbenkät till ungdomar i årskurs 8 i grundskolan och år 2 på gymnasiet i Östergötland. Forskning visar att det finns ett ömsesidigt samband mellan hälsa och skolframgång. För att kunna belysa dessa samband bland Östergötlands ungdomar fick de som besvarade enkäten år 2020 svara på om de fått F eller streck i något av sina ämnen under högstadiet, alternativt gymnasiet, samtidigt som de fick svara på frågor om sitt mående. Ungdomarnas svar har sammanställts i figurer som beskriver förekomst av underkända betyg och sambandsanalyser med olika hälsoutfall.

Förekomst av underkända betyg

Totalt uppgav 29 % av ungdomarna att de fått underkänt betyg i något av sina ämnen, varav 7 % hade underkänt i minst tre ämnen. Underkända betyg var vanligare bland ungdomar i grundskolan (33 %) än i gymnasiet (24 %). Killar hade oftare underkända betyg än tjejerna i grundskolan, men inte på gymnasiet. Bland ungdomar med annan könsidentitet var det vanligare med underkända betyg i både grundskolan och gymnasiet, jämfört med killar och tjejer (se figur 1). Det var också betydligt vanligare med underkända betyg bland ungdomar som uppgav utländsk bakgrund, dålig ekonomi i familjen eller att föräldrarna inte hade arbete (se figur 2). Bland ungdomar med en funktionsnedsättning och/eller sjukdom var underkända betyg vanligare (43 %) än bland dem utan (25 %).

Figur 1: Andel med underkända betyg år 2020, per kön och årskurs. * AK = annan könsidentitet.

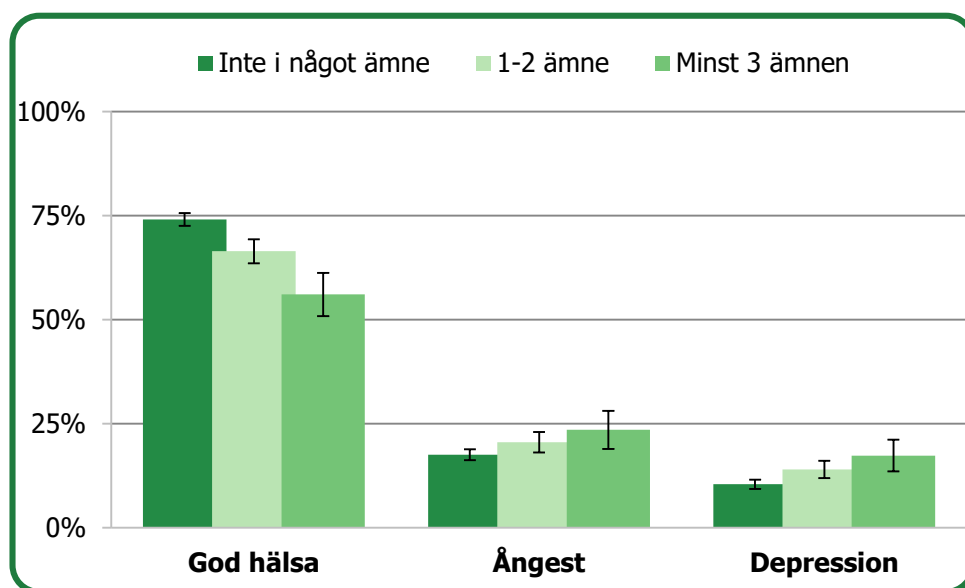

Figur 2: Andel med underkända betyg år 2020, fördelat på ursprung, ekonomi och sysselsättning.

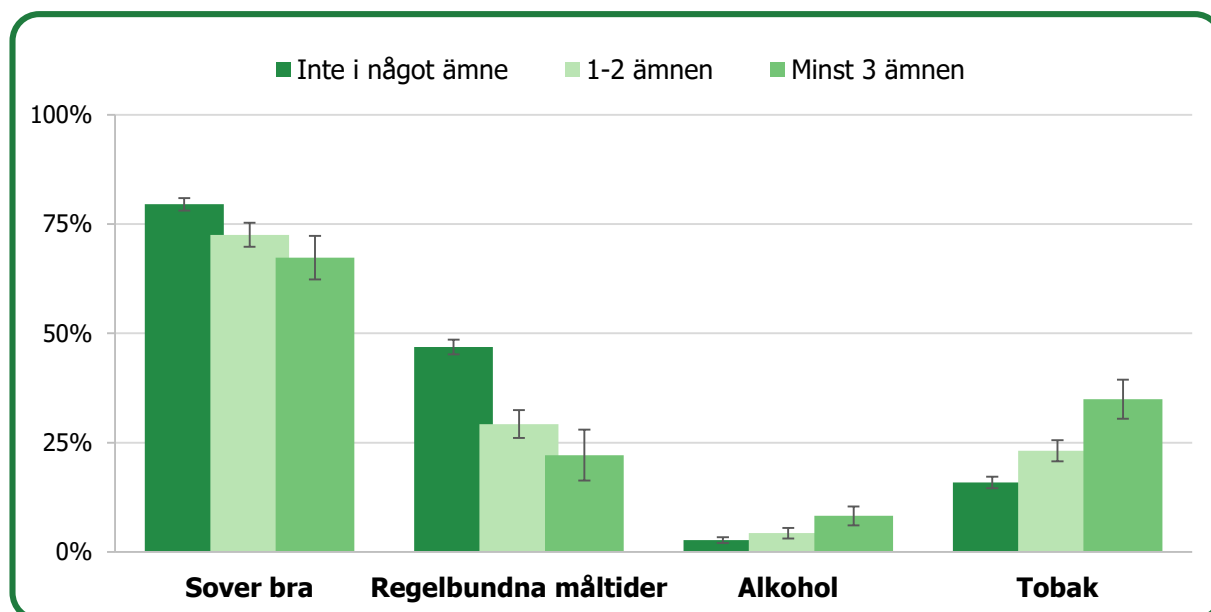
Det fanns även skillnader i förekomst av underkända betyg mellan ungdomar på olika gymnasieprogram. Det var vanligt med underkända betyg bland ungdomar som gick introduktionsprogram; nästan 3 av 4 hade underkända betyg i något ämne och 1 av 4 i minst tre ämnen. Det var även vanligare med underkända betyg bland ungdomar som gick gymnasiesärskola (43 %) och yrkesförberedande program (29 %) jämfört med ungdomar som gick högskoleförberedande program (18 %).

Vilka hälsoaspekter har samband med underkända betyg?

Ungdomar med underkända betyg mår sämre än andra i flera avseenden. De uppgav generellt sämre självskattad hälsa än de som inte hade underkända betyg, och ju fler underkända betyg desto sämre hälsa. Liknande skillnader kunde ses för psykisk ohälsa i form av oro/ångest och nedstämdhet/depression (se figur 3). Ungdomar med underkända betyg uppgav även lägre nivåer av god sömn och regelbundna måltider och högre nivåer av bruk av alkohol, tobak och narkotika (se figur 4).

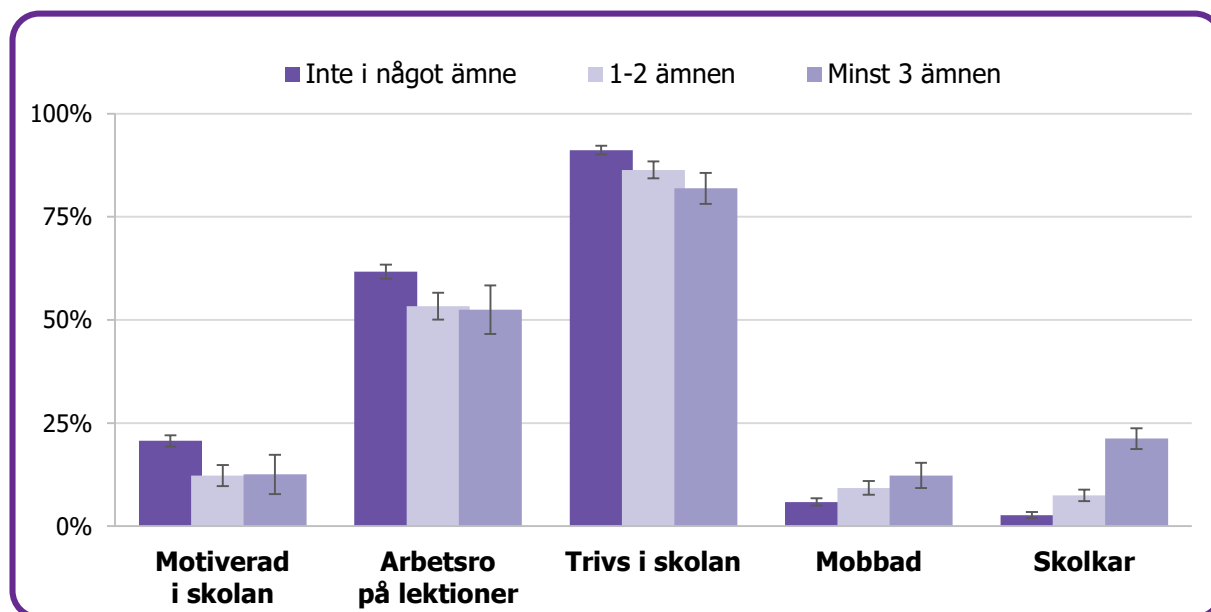

Figur 3: Andel med god hälsa, ångest och depression, fördelat på förekomst av underkända betyg.

Figur 4: Andel som sover bra, har regelbundna måltider, dricker alkohol samt använder tobak, fördelat på förekomst av underkända betyg.

I skolan sågs lägre nivåer av motivation, arbetsro och trivsel och högre nivåer av mobbing och skolkar bland ungdomar med underkända betyg (se figur 5). Det var även en lägre andel elever som angav att lärarna gav stöd att utvecklas och som fått hjälp med läxor och skolarbete av vårdnadshavare bland de med underkända betyg jämfört med de med inga underkända betyg (63 respektive 69 %) samt (68 respektive 76 %). Ungdomar med underkända betyg hade även en lägre framtidstro än de som hade godkända betyg (81 respektive 93 %).

Figur 5: Andel som är motiverade i skolan, har arbetsro på lektioner, trivs i skolan, är mobbade och skolkar, fördelat på förekomst av underkända betyg.

Slutligen hade underkända betyg inget samband med en negativ upplevelse av Coronapandemin, snarare tvärtemot, det var fler som upplevt pandemin som negativ bland de som hade godkända betyg jämfört med de som hade minst 3 underkända betyg (71 respektive 61 %).

Avslutande diskussion

Alla redovisade samband (figur 3-5) är justerade för familjens ekonomi, föräldrars sysselsättning, samt elevens ålder, kön, bakgrund och funktionsnedsättning. Det vill säga sambanden kvarstod när hänsyn togs till dessa bakgrundsvariabler.

Sambandsanalyserna i denna artikel kan inte bedöma vad det är som påverkar vad, utan beskriver enbart om ett samband finns. Nationell och internationell forskning har dock kunnat påvisa att sambandet mellan hälsa och lärande är dubbelriktat. Det vill säga, att ha en god hälsa och att må bra är viktigt för att unga ska få en bra start i livet och lyckas med skolan, men att lyckas med sin skolgång är samtidigt mycket viktigt för att främja en god hälsa.

Svarsfrekvens

Totalt har 92 procent av alla ungdomar som besvarat enkäten har valt att svara på frågan om de fått F eller streck i något av sina ämnen.

Tabell 1. Antal ungdomar som besvarat frågan om de fått F eller streck i något av sina ämnen, per årskurs och kön.

		Antal (andel)		Antal (andel)	
Grundskolan årskurs 8	Tjej	1944 (49,4 %)	Gymnasiet år 2	Tjej	1756 (50,0 %)
	Kille	1940 (49,3 %)		Kille	1702 (48,4 %)
	Annan könsidentitet	52 (1,3 %)		Annan könsidentitet	56 (1,6 %)